

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

№ 155. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 9-го липня 1941.

№ 155. Jersey City, N. J., Wednesday, July 9, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ ЗА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0217. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0001.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ОКУПУВАЛИ ІСЛЯНДІЮ

ВАШИНГТОН. — Морські збройні сили Злучених Держав Америки, на приказ президента Рузвельта, заняли остров Ісландію, що лежить між Гренландією та Норвегією. Тому, що згаданий остров лежить в зоні німецької блокади, вважається, що окупація його американськими військами є превентивним рухом проти можливої німецької інвазії. Другі причини, чому Америка окупувала Ісландію згідно з поясненнями президента Рузвельта, це бажання американського уряду очистити Атлантику від німецької небезпеки та забезпечити доставку допомоги воюючій Англії.

РЕАКЦІЯ В КОНГРЕСІ

Хоч окупація Ісландії настигла дуже нечайно, то подавляюча більшість Конгресу одобриває цю акцію президента, вважаючи її необхідною кінцевою для безпеки Америки. Ізоляційна однак група з сенатором Гвілером на чолі, поставила критично до останнього кроку президента Рузвельта, твердячи, що вслід за Ісландією підуть Азори, Дакар, Мадейра, й пр., що лежать при європейсько-африканських берегах.

ГЕН. РОБЕРТ ВУД ДОМАГАЄТЬСЯ РЕФЕРЕНДУМ

ШКАГО (ІЛЛ.). — Ген. Роберт Е. Вуд, президент не-інтервенційної організації „Америка Перша“, заявив, що питання чи Злучені Держави мають вступити до війни, повинні рішити цілий американський народ шляхом всенародного референдум, цебто голосуванням. Він рівнож характеризував секретаря маринарки полк. Накса та секретаря війни Стімсона як ярих інтервенціоністів, які пхають Америку в європейську війну. Ген. Вуд рівнож скритикував заграничну політику вашингтонського уряду, яка, на його думку, планується в Нью-Йорку, де живе багато людей, які мають тісні фінансові зв'язки з Англією, тому пруть Америку до війни. Ген. Вуд заявив, що він повний підтримує програму національної оборони Америки.

МЕКНОТ ПРОТИ УГОВОДОЇ ПОЛТИКИ З ЯПОНІЄЮ

ВАШИНГТОН. — Пол МекНот, бувший високій посади Філіппін, заявив, що вже найвищий час, щоб Злучені Держави Америки виступили активно в справі очищення хаосу та атмосфери на Тихому океані. На його думку, Америка разом з Китаєм є в стані прикоротити тих агресорів, що намагаються поневоляти вільні народи. Він остро скритикував намагаються тривувати Японію далеко лагідніше, як її партнерів Німеччину та Італію.

ВЗИВАЄ АМЕРИКАНЦІВ ОЩАДЖУВАТИ ГРОШІ

ПРОВІДЕНС (Р. АЙ.). — Генри М. Врістон, голова Бравнського університету, подав до публічного відома, що він створив спеціальний комітет, що має на цілі працювати серед американського народу в напрямі збільшення ощадностей, а тим самим зменшення непотрібних витрат. Комітет буде мати головний осідок у Вашингтоні та буде приймати членів з усіх верств американської нації.

АРГЕНТИНА І ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ ПОСЕРЕДНИЧАЮТЬ В СПОРІ

БУЕНОС-АЙРЕС (Аргентина). — Аргентинський міністер заграничних справ Ерік Руїз Гіназу, разом з урядами Злучених Держав Америки й Бразилії, підпринявся поладити спір, що винбух між Перу та Еквадором. Хоч напруження на границі між тими двома державами є надзвичайно сильне, проте з Аргентини повідомляють, що тамешні урядові чинники роблять все, щоб допровадити до мирного поладження конфлікту.

ДЖЕКСОН АПРОБОВАНИ СЕНАТОМ

ВАШИНГТОН. — Сенат потвердив призначення генерального прокурора Роберта Г. Джексона на члена Найвищого Суду. Єдиним, що спротивився цьому призначенню, був сенатор Тайлінгс, демократ з Меріленду, який закинув Джексону „некомпетентність в судових справах“.

ФАРМЕРИ В СХІДНІХ СТЕПТАХ ВІДЧУВАЮТЬ НАЦІОНАЛЬНУ ОБОРОНУ

СОЛБЕРІ (ІА.). — Спеціальний кореспондент „Нью-Йорк Таймсу“ подає, що в східних стептах фермери відчувують брак робочих сил внаслідок обов'язкової військової служби та посиленої програми національної оборони. Згадані степти мають численні фабрики, копальні, корабельні верстати й пр., тому стягають численний людський елемент своєю високою платою. Тому на фермах працюють тепер старші люди та діти як рівнож спроваджується робітників з полудневих стептів.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І БРАЗИЛІЯ В ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПАКТІ

РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Уряд Бразилії й Злучених Держав Америки заклали нову торговельну угоду, на основі якої Злучені Держави Америки мають одинокі купувати надані їм деяких стратегічних матеріалів, які продукуює Бразилія, як гума, манган, нікель, й пр. Ця угода вважається дуже корисною для підготовки оборони західної півкулі.

МАЙОР ЕЛІОТ ПРО ОКУПАЦІЮ ІСЛЯНДІЇ

Відомий військовий експерт та коломіст „Нью-Йорк Геральд Трібюн“ майор Джордж Еліот пише, що окупація Ісландії американськими військами, ставить ці війська в обсяг німецької воєнної зони. Він твердить, що у зв'язку з тим новим рухом Злучених Держав, Німеччина буде змушена заняти якийсь станіще. Однак він є того переконання, що ледви вона тепер рішиться на якийсь острій крок тому, що її увага та сили заняті деінде, головні на фронті проти Советського Союзу. Майор Еліот висловлює надію, що президент Рузвельт дав докладні інструкції окуповуючим військам, щодо постави, колиб німці намагалися й собі окупувати Ісландію. В його переконанні, американські війська повинні поставити чинний збройний спротив.

КИТАЙЦІ ОБХОДЯТЬ РІЧНИЦЮ ОПОРУ ПРОТИ ЯПОНІЇ

Около п'ятдесят китайсько-американських організацій та понад 10,000 китайців в Чайнатаві в Нью-Йорку брали активну участь в святкуванні четвертої річниці китайського збройного опору проти японської інвазії. Всі промови висказували, що вони не обходять жалоби, лиш святкують героїські діла тих численних китайців, що в обороні свого краю ставлять завзятий опір наїзникам. Вони рівнож підкривали потребу близької співпраці між Злученими Державами Америки та Китаєм. Зібрано \$20,000 на допомогу китайському народові. Американський представник Китайського Допомогового Комітету Джеймс Блейн заявив, що згаданий комітет зібрав для Китаю \$1,250,000, з того \$250,000 від 18. червня ц. р.

НІМЦІ В ДЕФЕНЗИВІ, КАЖУТЬ СОВЕТСЬКІ ЗВІДОМЛЕННЯ

Коли глядіти на воєнні події советськими очима, то так виглядає, що німецький наступ на Росію не тільки що зівстав здержаний на шлому фронті від Балтики по Карпати і Чорне море, але Совети ще віднесли поважні осяги і перейшли в офензиву, заставивши німців боронити заняті становища важкими жертвами і втратами, або підступати. З советських звідомлень виходить далі, що німці нігде не перейшли Дніпра, та що головні бої далі ведуться над Березиною, та на шляху Мінськ-Смоленськ.

ЛІНІЯ СТАЛІНА ПРОЛОМАНА, ТВЕРДИТЬ БЕРЛІН

Німецькі воєнні комунікати далі дуже ступі й з них годі багато довідатись. Та з того, що пише нацистська преса, виходилоб, що нідекорше посуваються німці в Україні, де ніби мали вже проломати оборону. Лінія Сталіна, однак німці, де вона найсильніша, та посуваються в напрямі Києва.

МАДЯРИ ЗАНЯЛИ ЧЕРНІВЦІ

В Галичині мають знаходитись більші сили мадярського війська. Мадяри мали заняті Станіславів і Коломию, а тепер доносять, що спільно з румунами заняли від большевиків Чернівці, столицю Буковини.

НІМЦІ ВЖИВАЮТЬ ДЕРЕВЛЯНИХ ПОВЗІВ

Советські звідомлення згадують про ляйтанта Собченка, що відкрив, що німецькі колонні повзи складаються часто з самих деревляних повзів, а тільки з одного справжнього панцирника. Ті деревляні повзи виглядають як справжній й є заосмотрені машинними крисами. Як Собченко це завважив, то вночі знищено цілу таку німецьку колонну, в якій тільки один повз міг стріляти гарматними кулями.

КИТАЙ ГОТОВ БОРОТИСЬ ЩЕ І 14 РОКІВ

Таке заявив китайський міністер заграничних справ через радіо з нагоди чотирнадцятої річниці японського нападу на Китай. Знову Ченг Кай-шек, начальний вождь китайських революційних армій, заявив, що злука азійських, європейських і американських революційних демократій віднесе остаточно перемогу над напасниками, що хочуть володіти цілим світом. Тільки треба тим демократіям тісно співпрацювати. Ченг Кай-шек ще дякував Британії, Америці й Росії за допомогу Китаєви. І заявив, що японці втратили в війні з Китаєм досі 1,994,260 вбитих і ранених воївків.

БУДУЮТЬ ВЕЛИКІ ТАБОРИ ДЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В ПЕРЕМИШЛІ

Німецькі військові влади поспішно будують великі табори-тюрми під Перемишлем для приміщення тисяч большевицьких в'язнів, яких зганяють з шломо східного фронту. Німці кажуть, що до того часу вони зловили 300,000 большевиків. Вони прибувають в такому великому числі, що німці не можуть навіть їх записувати, а реєструють їх звичайними числами. Американський кореспондент бачив, як їх годували, даючи їм гуляш з ячмінних круп, баранболі й кусок мяса. Німці признали по кожних 500 акрів на 5,000 в'язнів. Найважнішою проблемою, перед якою стоять німецькі влади, це доставка води на санітарні умовини, які є коначними для вдержання здорових відносин в такій великій масі людей.

Табора-тюрма обвезений густим колючим дротом, а на вивинених постах стоять німецькі військові стійки з скорострілами, тому всяка втеча в'язня є виключеною.

НА ВІЙНУ І З ВІЙНИ. — Німецька світлина, котра, як кажуть німецькі урядники, представляє марш російських воєнних бранців поза боеві лінії, здовж німецьких військ, що йдуть до боїв.

ОКУПАЦІЮ ІСЛЯНДІЇ АМЕРИКОЮ ПОВИТАЛИ В АНГЛІЇ ЯК ВЕЛИКУ І РАДІСНУ НОВИНУ

ЛОНДОН. — Це, що Злучені Держави проголосили офіційно, що займають для оборонних цілей Ісландію, вважається в Англії найбільшою новиною останніх часів. Усі добре розуміють, що це означає. Хоч урядові кола висказуються про це дуже обережно, щоб не завдавати американському урядові клопоту різними, далекостяними заявами, проте так є, що Англія розуміє, що Злучені Держави вже визнали цілий Атлантик своєю загрозливою полозою. В короткому часі відійдуть з Ісландії британські військові частини, яких там є до 80,000, що будуть вжиті для інших воєнних цілей. Їх місце заступлять в Ісландії американські воїки. Наразі Злучені Держави будуть користуватись британськими укріпленнями, гарматами, мешкальними будинками, себто казармами, і т. п., а згодом усе те буде заступлене американським добром.

БЛИЖЧЕ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

Ось та ситуація Ісландії, як пише Роберт П. Пост в „Нью-Йорк Таймс“, зближує Америку до війни в Європі. Ісландія є не тільки важною морською базою, але теж і дуже важним центром для летунських сил, що контролюють конвої. Якщо Німеччина захоче опанувати ту полосу, вона буде змушена попасти в воєнний конфлікт зо Злученими Державами. Як знаємо, було багато чуток, що Німеччина береється захопити цей остров, розуміючи його стратегічну вагу. Та в тому перешкодили їй британці й заняли остров скорше. Вправді ісландський прем'єр проти цього запротестував, але згодом британці прийшли до повної згоди з урядом і населенням Ісландії.

НЕВДОВОЛЕНІ З ГВІЛЕРА.

Американський кореспондент ще додає, що британський уряд є доволі стурбований тим, що американський сенатор Гвілер заповів недавно американську окупацію Ісландії, подаючи навіть день заняття острова. Хоч те останнє було помилкове, то проте британці не годні зрозуміти, як можна виявляти того роду воєнні тайни.

ПОЛЬЩА І РОСІЯ ПОГОДАЮТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Далі говорять у лондонських колах про польсько-советське зближення. Стоять на тому, що формальне визнання давніх польських границь є тепер без значіння, бо й так територія є в ворожих руках. Знову Совети заявляють, що Польща цілком певно буде відбудована в „давній славі“ і дають на те свою гарантію. Польському урядові на вигнання іде тепер найбільше про те, щоб в Росії була утворена якнайкорше польська армія, та щоб були звільнені ті поляки, що їх большевики вивезли на Сибір, в Туркестан чи деінде. Назагал панує переконання, що Сталін вповні задовольняє домагання ген. Сікорського, прем'єра польського уряду на вигнання.

МОСКВА ЗАПОВІДАЄ ПРИЗД ПОЛЬСЬКОЇ МІСЦІ.

МОСКВА. — Советське радіо, як і советський комісаріят заграничних справ, заповідають, що за кілька днів прибуде до Москви з Лондону польська місія для наладнання советсько-польських відносин і дальшої боротьби з Німеччиною. Совети і Польща, як кажеться у советських колах у Лондоні, це дві держави „переняті демократичним духом“. Тому повинні творити спільний фронт проти нацизму.

БЕРЛІН НАЗИВАЄ СТАНОВИЩЕ ПОЛЯКІВ „ІДІОТИЧНИМ“.

БЕРЛІН. — „Берлінер Берзерцайтунг“ займає становище до советсько-польського зближення, про яке подає за лондонською газетою „Івнинг Нюз“. Півурядовий нацистський орган пише, що заграничні поляки не можуть зрозуміти, що поляки самі завинили упадок Польщі, що Польща є зв'язана під господарським оглядом з Німеччиною, що більшість населення Польщі держить з нацистською ідеологією і Німеччиною, та що супроти цього становище поляків у Лондоні є „звичайним ідіотизмом“. Далі взявється ген. Сікорського, щоб перестав пускати „баньки з мила“.

СОВЕТИ ХВАЛЯТЬ ПОЛЬСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ.

МОСКВА. Советське радіо передає польські народні й воєнні пісні та голосить, що поляки на тій землі, що була під Советами, є повні патріотичного піднесення.

ТРЕБА БУДЕ АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ.

КАПРО. — Недавно тому заявив ген. Вейвел американським кореспондентам, що Британія не зможе віднести повної перемоги над Німеччиною без американського війська. Те саме потвердив тепер тим самим кореспондентам теж і наступник Вейвела, ген. сер Аффлек. Він не сказав, коли саме буде треба американського воєнка в Європі, за місяць, два чи три, але ствердив, що війна може бути виграна в Європі, а й то в самій Німеччині. А цього, казав генерал, не буде можливо досягнути без американських воєнків, бо про іншу американську поміч, зброєю і поживою, то вже й мови нема. Це вже річ самозрозуміла. Найбільшу небезпеку додає ген. Аффлек у тому, якщоб німці побрили Совети і відступили на Кавказ, звідки певно пробували атакувати британську імперію в Індії, а далі Суецький канал й інші британські посілости чи сфери впливу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошення хоча мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить оплатити гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛЛЮТЬ КРОВ БЕЗБОРОННИХ

До Америки наспіли з німецьких жерел світлина, що дають яскравий коментар для стану цивільного населення в війні між Німеччиною й Росією. Представляють вони жертви масакри, що її, за поданням німецьких жерел, справили совєтські політичні кола сарі українському населенні західної України. Світлина представляють сотні трупів розстріляних людей. Між трупами ходять живі люди, стараючися їх розпізнати.

Рівночасно з тими світлинами прийшли донесення з німецьких жерел, які представляють, що зараз по вибуху війни між Німеччиною й Росією російський уряд став докучувати масових масакр свідомих українців. Арештовано їх сотнями, збирано в в'язницях і там розстрілювано.

Звісно, що такі факти є сильним засобом пропаганди в німецьких руках, і з тої причини треба до них відноситися з резервом. Однак в цьому випадку ледво чи можна сумніватися в правдивості донесень і пояснень до світлин. Що все це є можливе, виходить ясно з традиційної ворожнечі совєтського уряду до українського народу. Це виходить ясно з його політики супроти українців ще до вибуху німецько-російської війни. Це виходить ясно вже хочби з самого признання російського уряду, що він нищить усі засоби поживи перед надходячою німецькою армією; цим російський уряд признає, що він лишає селян на ласку наступаючих військ та на небезпеку голодової смерті. Коли до таких річей признається російський уряд, то до яких річей є він здібний, а до яких він признається не думає!

З німецького боку маємо зовсім подібне вимовне самопризнання. Сказано було в німецькому урядовому комюнікаті, що в Галичині оперують як союзники Німеччини мадяри. Згадувалося, що мадяри були в Станиславові, та що вони були в Тернополі. Були відтак мадярські вже донесення про сутички мадярів з російськими військами над Прутом і Дністром у Басарабії.

Що значать ці ляконічні донесення для українського населення, знає кожний чоловік українського роду. Мадяри записалися в пам'яті українців Галичини незатертими буквами як дикарі, що чваняться воєнним героїзмом, але на ділі не дуже люблять воювати проти збройних людей, а зате люблять заступати військові потуги всякими дикарствами, жорстокостями проти безоружного цивільного населення, не виключаючи жінок і дітей. Хто не тямить дикарств цих модерних гунів з першої світової війни, той певно пам'ятає їх жорстокі розправи з українським населенням Карпатської України в 1939. й 1940. році. Лють цих диких монголів звертається передовсім проти українців і нічого вони так не люблять, як докучувати жорстокостями, за племича сильного союзника, Австрії в першу світову війну, Німеччини в другу.

Що діється з українцями при зударі цих варварів, лядно подумати. Що там діються річі, які до неба клечуть за пімсту, немає найменшого сумніву.

Микола Міхновський

(Надіслане з Європи).

В травні 1924. р. закінчив у Києві життя самогубством Микола Міхновський, адвокат і політичний діяч.

Постать це небуденна й трагічна в українській русі 20-го віку.

Був він сином священика з Полтавщини. Зараня прийшов до національної свідомості, старався будити ту свідомість між своїми земляками. Міхновський бачив на переломі 19. і 20. віку, що старше покоління "свідомих українців" відуралося політиці і виявляло свій патріотизм головню в наукових дослідах української історії, археології, пісні, народних звичаїв то-що. Тому Міхновський зійшовся з групою української молоді, яка шукала шляху для визволення України з російської тюрми народів. Ці завзяті - юнаки рішили заснувати **Револьюційну Українську Партію**. Для цієї групи Міхновський написав книжечку — **"Самостійна Україна"**, що вийшла друком 1900. р., як перше число видань Револьюційної Української Партії.

В той час серед молоді української й серед інших народів Європи була дуже поширена віра в недалеку соціалістичну революцію. Віра була така глибока, що писалися книжки на тему: "На другий день після соціалістичної революції" або — "Держава будучини", в яких планувало і малювало всіма барвами веселі майбутній соціалістичний устрій. Але на українським народі лежало не тільки суспільне поневолення. Землевласник і фабрикант на Україні був не-українець: москаль, поляк, жид. Отже соціалістична революція на Україні мусіла бути також революцією національною.

Міхновський у брошурі "Самостійна Україна" звернув увагу лише на національне поневолення. Не про соціалістичну революцію писав він, а про "зброєні повстання зневожених націй проти націй гнобителів". Супроти кличу "братерство — народів" Міхновський поставив домагання: "Україна для українців, і доки хоч один ворог-чужинець лишиться на нашій території, ми не маємо права покласти зброю". Тому Міхновський кликав українців стати "до боротьби за свій народ, до боротьби кривавої і безпощадної".

Тому що брошура "Самостійна Україна" не звернула уваги на суспільні болячки і бажання українських широких мас, вона не мала такого успіху, який повинна була мати. Сама Револьюційна Українська Партія цю першу книжку сво-

го видання визнавала за не-Київ життя самогубством Микола Міхновський, адвокат і політичний діяч.

Це була причина, що шляхи Міхновського та Р. У. П. розійшлися. Револьюційна Українська Партія, щоб захопити під свій вплив народні маси, головну увагу звернула на суспільно-господарські справи. Тоді Міхновський заложив окрему **"Українську Народню Партію"**, яка від соціалізму стояла далеко. До цієї партії належали, крім Міхновського, брати Шемети, О. Степаненко, Олександр Макаренко й інші. Револьюція в Росії 1905. р. зробила значний вплив на Українську Народню Партію. Діячі цієї партії побачили, що без соціалістичних кличів не можуть повести за собою не тільки українських народніх мас, але й української інтелігенції. Через те в програмі Української Народньої Партії, що вийшла 1906. року, були вміщені такі думки:

"Українська Народня Партія єсть партія робітничої маси українського народу; єсть партія українського міського і сільського пролетаріату. Українська Народня Партія визнає соціалістичний ідеал, як єдиний, що може остаточно задовольнити український народ й інші народи, знищити визиск, безправність, знищити сучасний устрій збудований на насиллі, примусі, нерівності і пануванні".

Згідно з тодішнім соціалістичним духом Міхновський писав у місячнику "Самостійна Україна" 1905. р. ось так: "Капіталістична самостійна Україна не булаб ніяким поступом для українського народу, і ми раз на завжди заявляємо, що нашим ідеалом є соціалістичний лад".

У програмі УНП 1906. р. Міхновський ще писав так:

"Будуємо і беремося за самостійну Україну зовсім не для того, аби в ній панували капіталісти, хоч і українські. Увесь час боротимся не забуваючи, що єдиним соціалістичним ідеалом може остаточно задовольнити український пролетаріат і взагалі працюючий люд".

Події революції 1905 р. показали політичну невідповідність українських мас на Східній Землі. Раніше перед революцією, Міхновський доказував, що українцям нема інтересу боротися за зміну самодержавного режиму в Росії на конституційний, бо вірив, що український народ відразу може відділитися від Росії. Але невідомим масам тоді була ідея власної держави незрозуміла.

Ві продала. Дмитро подав йому відомості, які сам знав, але в різних справах не вмів дати пояснення. Та Кіріякі вдовольнився й цим та почав розпитувати Дмитра, чи не гадає він сам везти з Яс дещо до Львова. Дмитро відповів, що волів би не вертатися з порожнім, але ще не рішився, що саме купити.

— Що захочеш, — говорив Кіріякі, — все є в моїх складах. Бери мене, дам низькі ціни, заробиш.

Дмитро подякував, обіцяв розглянутися.

— І твої товариші нехай у мене купують. Знаєш що, — сказав усміхаючися, — намов їх, нехай ідуть до мене, я дам тобі добре баришівне від кожної купи.

Але Дмитро похитав головою:

— Я караванбаша, не личить мені брати баришівне за моїх товаришів. Шукайте іншої дороги.

— Так, так, правда, — признав Кіріякі.

— Але як будеш у Львові, вже як повернешся з караваном, тоді не забувай мене. Я буду писати до тебе, а ти мені

мала. Більш зрозумілою була думка національної автономії. Тому й Міхновський у програмі 1906 р. писав про це, що для України Російської вигідніша найвужча автономія, як теперішня безправність: "Ду-чи до повної незалежності українського народу..., ми підпираємо і автономні вимоги українських партій".

За революцією 1905 року прийшла в Росії реакція і відновлення самодержавного режиму. Реакційна хвиля захопила й деяких українських діячів, між ними Міхновського. Подібно до "українофілів" 19-го віку, що хотіли "помирити" царську владу з українством, підчеркуючи всюди свою лояльність до царської Росії, так і Міхновський повірив у можливість порозуміння українського руху з російськими монархістами. 1908-го року Міхновський виступив з пропозицією, щоб українське **"Товариство Українських Поступовців"**, на чолі з Мих. Грушевським, Євгеном Чикаленком й ін., увійшло в згоду з царською владою, думаючи, що царський уряд за те дасть волю українському слову й пресі. (Е. Чикаленко. Шоденник Стр. 40). Хоч цей проект був відкинений як зовсім нереальний, однак Міхновський уперто тримався своєї думки. Навіть за світової війни 1914—18 рр., коли царська влада заборонила всю українську пресу й товариства, Міхновський доводив провідним українським діячам, що такі треба заявити царському уряду, "що українське громадянство цілком лояльне, що воно стоїть за цілість Росії й зовсім не думає про прилучення України до Австрії, але просить дати українському народові в Росії такі права, якими він користується в Австрії". Міхновський пробував збирати між українськими діячами підписи на проханнях до царя, але не мав у тому успіху.

В поданих фактах, як бачимо, є додатні і віденні сторони Міхновського — як політичного діяча. Був він теоретиком, що вмів передбачати. Навіть у глуху ніч царського деспотизму бачив **чарівний образ незалежної України: "Одна, єдина, нероздільна, вільна самостійна Україна від гір Карпатських по Кавказькі"**. Але, віруючи в цей ідеал, Міхновський не міг вибрати реального шляху для його досягнення. Він був добрим промовцем, але не був організатором. Жив більше нервами, ніж холодним розумом, тому часто робив собі противників із таких людей, що могли бути його прихильниками. Від найреволюційніших декларацій сходяв на манівці безпартійного угодництва.

Ця непослідовність Міхновського фатально відбилася на долі його організації — "Партії самостійників-соціалістів", що утворилася по революції 1917 року. Український народ вітав революцію. Але Міхновському дехто з свідомих людей-українців не довіряв, пригадуючи собі його недавні спроби порозумітися з царським урядом. Тому саме проект Міхновського в часі революції не мали успіху. Йому не вдалося утворити сильної організації. Партія Самостійників-Соціалістів лишилася політичною одиницею. Політичний провідник мусить бути теоретиком, промовцем і організатором, але головне — бути послідовним і витривалим.

Д. М.

Відпиши, збери відомості про все, що мені для торгів треба. Згода?

— Це зробити можу.

— Добре, — відповів Кіріякі. — А можеб ти мені підшукав місце на склад для мого краму?

— І це можна.

— А не хотів би ти й догляд мати над моїми складами у Львові? І рахунок весті всього, що привозиться і продається? Бути моїм заступником? Я добре нагороджу.

Дмитро зачудувався. Як? Він мав би бути заступником того багатиря, що веде торгівлю на полі й на морі?

— Так, так, правда, — признав Кіріякі.

— Але як будеш у Львові, вже як повернешся з караваном, тоді не забувай мене. Я буду писати до тебе, а ти мені

відпиши, збери відомості про все, що мені для торгів треба. Згода?

— Це зробити можу.

— Добре, — відповів Кіріякі. — А можеб ти мені підшукав місце на склад для мого краму?

— І це можна.

— А не хотів би ти й догляд мати над моїми складами у Львові? І рахунок весті всього, що привозиться і продається? Бути моїм заступником? Я добре нагороджу.

Дмитро зачудувався. Як? Він мав би бути заступником того багатиря, що веде торгівлю на полі й на морі?

— Так, так, правда, — признав Кіріякі.

— Але як будеш у Львові, вже як повернешся з караваном, тоді не забувай мене. Я буду писати до тебе, а ти мені

МОСКОВСЬКА МАСАКРА У ЛЬВОВІ. — Оставлені при житті українці у Львові розпізнають українські жертви більшовицької масакри в львівській в'язниці (німецька світлина).

ІСЛЯНДІЯ

Багато тепер чуємо про Ісландію у зв'язку з далішим веденням світової війни. Так виглядає, що вона готова відіграти дуже поважну роль у тій війні, а можливо, що навіть і до певної міри заважити на її висліді. Остров цей має дійсно велике стратегічне значіння, бо положений у рівній віддалі від Європи і Америки. Коли він належав до малої Данії, то, очевидно, не був

цій сходяв на манівці безпартійного угодництва.

Ця непослідовність Міхновського фатально відбилася на долі його організації — "Партії самостійників-соціалістів", що утворилася по революції 1917 року. Український народ вітав революцію. Але Міхновському дехто з свідомих людей-українців не довіряв, пригадуючи собі його недавні спроби порозумітися з царським урядом. Тому саме проект Міхновського в часі революції не мали успіху. Йому не вдалося утворити сильної організації. Партія Самостійників-Соціалістів лишилася політичною одиницею. Політичний провідник мусить бути теоретиком, промовцем і організатором, але головне — бути послідовним і витривалим.

Д. М.

Відпиши, збери відомості про все, що мені для торгів треба. Згода?

— Це зробити можу.

— Добре, — відповів Кіріякі. — А можеб ти мені підшукав місце на склад для мого краму?

— І це можна.

— А не хотів би ти й догляд мати над моїми складами у Львові? І рахунок весті всього, що привозиться і продається? Бути моїм заступником? Я добре нагороджу.

Дмитро зачудувався. Як? Він мав би бути заступником того багатиря, що веде торгівлю на полі й на морі?

— Так, так, правда, — признав Кіріякі.

— Але як будеш у Львові, вже як повернешся з караваном, тоді не забувай мене. Я буду писати до тебе, а ти мені

для нікого ніяким пострахом. Та положення змінилось основно, коли Данія попала під контроль Німеччини. Ісландія стала через те небезпечною для Англії, бо її німці моглиб перемістити легко на випадну базу. І так, як виявляється, затоплюють вони не далеко Ісландії дуже багато аліянських кораблів, що довозять до Англії поживу. Та з другого боку це була добра нагода для Ісландії визволитись зпід Данії та стати самостійною, користаючи з того, що таку самостійність попутря Велика Британія і Злучені Держави. Ось таким робом ісландський парламент проголосив зірвання політичної зв'язи з Данією.

Ось так сталося те, чого собі бажали ісландці від кількох соток літ, змагаючи до незалежності. Від 1262. до 1918. р. цей острів був коронною колонією насамперед Норвегії, а опісля Данії.

У давніших часах цей острів був використовуваний данським королем. Торгівля острова була абсолютним монополем данського короля. Це було причиною крайнього вбожества ісландського народу. І саме тому він завзято і беззастанно боровся за свою незалежність. У 1918 році його бажання почали сповнятися. Ісландсько-Данський Акт Союзу, що в тім році зівстав ухвалений в обох парламентах, забезпечував Ісландії економічні і соціальні права, а також "тривалу невтральність". Він полишив одначе Данії контроль ісландських закордонних справ і охорону риболовства. Акт союзу був обмежений до 1943. року, коли Ісландія мала мати право рішити про свої будучі взаємини з Данією. Націстичний наїзд на Данію спричинив, що ісландці це рішення зробили рік скорше. У травні, як зазначено, ісландський парламент рішив зирвати політичну зв'язь з Данією і стати самоуправною республікою.

Не є загальною відомою, що Ісландія є одною з найстаріших демократій, бо стала демократичною республікою вже в 930 році. Вона має один з найстаріших університетів на світі і найстаршу літературу. Стару ісландську літературу признано тепер головним джерелом інформації відносно культури і суспільного життя германського народу в середніх віках. Шукаючи за пригодами ісландцям приписують

(Докінчення на сторони 3-тій)

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛАН МАЙСТРА ДМИТРА)

Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(26)

Дізнався Дмитро, що Кіріякі родом із Крети²⁴⁾. Нагадав собі зараз, що звідтіл були й Корняки²⁵⁾, заможна грецька рідина, що багато зробила для Успенського братства. Кіріякі знав Корняків, але горіло на них гнівався й говорив про них не хотів. Сам він вів велику торгівлю на цілому Егейському морі²⁶⁾, мав кілька канатів своїх кораблів, по всіх значніших містах були його агенти. Тепер бажав по-

ширити свої справи на Молдавію й північні країни, і тому заїхав до Яс. Цікаво слухав оповідання Дмитра про караван львівських купців.

— Ви теж грецької віри, — говорив; — я вам допоможу, все що маєте, я готов купити.

— двадцять возів є нашого краму, — сказав Дмитро, — і крам ріжний.

— Що то двадцять, я і двісті купити можу. Він знав уже, що саме має Дмитро на продаж і подав свої ціни на ріжні роди шалок. Дмитро змаркотнів, — ціни були низькі, мало що ви- ші, ніж у Львові. Він рішуче заявив, що на таку ціну не пристане, — деж булоб нижче його коштів. Вироби першої якості, з доброго матеріалу, гарно викінчені, роблені на ви- віз, давати за безцін їх не

можна. Старий Кіріякі слухав із своєю усмішкою й потаку- вав головою. Так, він знає, що виріб добрий, Караполю все докладно оглянув і навіть купив дещо на зразок, — купець витягнув зпід подушки дві чи три шапки, на ріжну моду роблені. Здивувався Дмитро, як то вони все гарно обдумують. Кіріякі оглянув іще раз шапки, цмокнув губами й підніс дещо ціну. Але не дуже. І знову Дмитро мусів боронити своєї справи. Так торг ішов мало не годину. Врешті по довгих спорах обидві сторони погодилися. Подали один одному руки й увилилися, де й як докінчити торгу. А Караполю був спокійний, мовчазний, немов ця справа його не торкалася. Тільки по блиску очей знаги було, що уважно прислухується розмові. Тепер іще раз забезпечив собі баришівне й пішов.

Дмитра господар іще затримав. Присидкував його напичити доброго кретського вина й розпитував за львівську торгівлю. Сам він мав на продаж ріжнородні турецькі, грецькі й азійські вироби й цікавився, чи не можнаб було їх у Льво-

ві продати. Дмитро подав йому відомості, які сам знав, але в різних справах не вмів дати пояснення. Та Кіріякі вдовольнився й цим та почав розпитувати Дмитра, чи не гадає він сам везти з Яс дещо до Львова. Дмитро відповів, що волів би не вертатися з порожнім, але ще не рішився, що саме купити.

— Що захочеш, — говорив Кіріякі, — все є в моїх складах. Бери мене, дам низькі ціни, заробиш.

Дмитро подякував, обіцяв розглянутися.

— І твої товариші нехай у мене купують. Знаєш що, — сказав усміхаючися, — намов їх, нехай ідуть до мене, я дам тобі добре баришівне від кожної купи.

Але Дмитро похитав головою:

— Я караванбаша, не личить мені брати баришівне за моїх товаришів. Шукайте іншої дороги.

— Так, так, правда, — признав Кіріякі.

— Але як будеш у Львові, вже як повернешся з караваном, тоді не забувай мене. Я буду писати до тебе, а ти мені

²⁴⁾ Крета — острів у південній Греції.

²⁵⁾ Костянтин Корняк, львівський купець (1517—1603), зроду грек, член львівського братства, побудував своїм коштом вежу Успенської церкви (1578) та дім на ринку у Львові, — чудовий зразок тодішнього будівництва.

²⁶⁾ Егейське море — частина Середземного моря між Балканом і Малою Азією.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА"

ВОРОЖБИ МАДЯРСЬКОЇ ВОРОЖКИ

В воєнних часах, чи в часах інших лихоліть, люди схильні вірити усяким ворожбам скорше ніж в часах спокою. Особливо таким, що заповідають якийсь вихід з нещастя, на яке звичайний розум не має в даному часі якоїсь певної розв'язки.

В Мадярщині живе слава ворожка — Боріска Сільбігер. За свою „відвагу“ опинилась вона тепер у концентраційному таборі, бо виворожила, що війна закінчиться в 1942. році тим, що держави „осі“ просять вийти з альянсу. Вона заповіла, що Гітлер не побачить 1943 року. Теж сказала, що Америка приступить до війни в 1942. році. Тільки, як дехто жартобливо підносить, не передбачила Сільбігер того, що сама піде за свої ворожби до арешту. Мадярщина, як відомо, є тепер у спілці з державами „осі“ і тому такі „ворожби“ їй не дуже то до вподоби.

Попередні пророцтва Боріски.

Але так є, що давні пророцтва Боріски сповнілись.

При кінці 1935. р. вона виворожила, що помре англійський король Юрій, та що його наступник Едвард VIII. уступить з трону. Ось як звучала її ворожба:

„В січні наступного року помре нагло король могутньої імперії. Його заступить його старший син, однак його панування не протриває понад дванадцять місяців, бо він уступить з престолу.“

Як відомо, в січні 1936. р. помер король Юрій V., а його син Едвард скоро зрізав трон, щоб одружитись з Валі Сімпсон.

В грудні 1938. року Боріска передбачила події 1939. року, та змалювала їх такими словами:

„Над світом висить маревно війни, яка вибухне в 1939. В березні 1939. р. європейська криза дійде до зворотної точки. Однак не буде війни перед вереснем. Перед вибухом війни велике нещастя спаде на одну країну на західній півкулі та спричинить такі великі шкоди, що з тою країною буде симпатизувати цілий світ. Перед новою великою війною закінчиться еспанська горожанська війна.“

Після цього „великі нещастя“ в західній півкулі, це великий землетрус, що наробив великих шкід в Чилі. Про Росію Боріска сказала наступне:

„Росія почне певні переговори, які однак вона нагло урве, знайшовши нового союзника. Людина, якої імя починається буквою „М“ виступить на арену політичних подій.“

Це була одна знайважніших ворожб Боріски. Нова людина, це Молотов, комісар заграничних справ СРСР. Як відомо, від початку 1939. р. Росія вела довгі переговори з Англією та Францією, а 23. серпня вона нагло заключила пакт з Гітлером.

В грудні 1939. р. майже ціла Європа була вже у війні. Боріска, живучи в нейтральній країні, не переставала ворожити події на 1940. рік. Про це вона так говорила:

„Під кінець 1940. року ціла Європа буде у війні. Італія вийде нагло у війну з великою для себе шкодою. Велика Британія потерпить великі втрати. Однак ця країна покаже справжній об'єднаний фронт супроти цілого світа. Велика Британія втратить великого та важкого союзника та буде мати клопоти з ним відносно кольоній“. Це останнє відноситься до Франції.

„Америка, продовжала Боріска, не піде до війни в 1940. році й хоч там зайдуть певні зміни в політичному житті, не буде жадних змін в цілій її політиці“.

Правдоподібно, Боріска мала на думці третю каденцію президента Рузвельта.

„Японія“, продовжувала Боріска, „почне рухатися при кінці того року (1940). Вона схоже викликатиме певні заворушення на сході, однак буде здержана певною західною потугою“.

Є це правдоподібний натяк на намагання Японії забрати Голяндські Східні Індії та рішучу поставу проти цього Злучених Держав Америки.

З пророчством про смерть Гітлера Боріска заповіла, що „в 1942 році Америка приступить до війни, яка в тому часі стане універсальною. Одна з найважливіших дій цієї війни відіграється в Ірландії. В Полудневій Америці називають важкі події“.

Інші пророцтва, що сповнілись.

Перед 1939. роком Боріска Сільбігер ворожила:

„В 1939. р. Австрія перестане існувати як незалежна нація. Буде хаос в Чехословаччині й Едвард Бенеш буде змушений втікати з своєї країни. Будуть заворушення по цілій Європі. У вересні 1938. р. зусилля державних мужів оминуть війну. Буде перерва, й то перерва перед бурєю, неприродна, яка дозволить силам насилля зібрати свої енергії“.

Це Боріска передбачувала Мінхен та коротку передискусію, яка наступила по підписанні Німеччиною, Англією, Францією та Італією відомої угоди в Мінхені, 29-го вересня 1938.

Про 1939. рік, Боріска писала: „В 1939 році всякі зусилля запобігти війні не приведуть до успіху й війна вибухне. Вона поширяться на цілу Європу та будуть в ній замішані теж закорські краї. Шойно в 1942. р. наступить мир“.

Боріска заповіла, що Гітлер кінцею буде наглий і драматичний. Це виглядало б на саможубство, однак Боріска не розсизнила ширше цієї ворожби.

Боріска згадує, що „по мирі наступить цілком новий світ, й буде таке велике національне та соціальне піднесення, що тяжко описати“.

Боріска при своїй ворожбі не вживає таємних знаків, не ходить до темної кімнати, не має навіть чорного... кота.

Боріска не тільки бавиться в пророцтва, але також займається графологією, цебто наукою читання людського писма. Свої послуги Боріска не раз жертвувала мадярській поліції, яка при її допомозі викривала злочинців.

Побачимо, наскільки правдиві нові пророцтва Боріски.

НОВИЙ СЕНАТОР.

Губернатор Тексасу В. Лі О'Деніел був вибраний при доповняючих виборах сенатором до конгресу.

ТАСМІНІЧІ ПОДОРОЖНИКИ В АРГЕНТИНІ

Аргентинський комітет для розсліду не-аргентинської діяльності в Буенос Айрес подав до публічного відома, що до Аргентини почали напливати останнім часом численні подорожні з німецькими іменами, німецькими дипломатичними паспортами та тяжкими валізами. Голова згаданого комітету Равль Таборда заявив, що валізи та пакети тих подорожних не могли бути переглядані митними урядниками, тому, що їх власники іхали як „дипломати“, як також перевіз за них платила німецька амбасада, а не подорожні. Аргентинці побоюються, що в наслідок видалення німецьких консулів з Злучених Держав Америки, Аргентина може стати центром німецької пропаганди на цілу західну півкулю.

ПОБІЛЬШЕННЯ КАНАДІСЬКОЇ ФЛОТИ

З початком війни Канада мала лиш 13 воєнних кораблів і 3,600 офіцерів і моряків. Тепер має вона вже 195 всякого роду кораблів і 17,000 офіцерів і моряків. Крім цього канадський уряд іще дає видає мільйони доларів на розбудову канадської воєнної флотії.

ПІДПІРАЙТЕ СВОЇХ БІЗНЕСМЕНІВ.

сма. Свої послуги Боріска не раз жертвувала мадярській поліції, яка при її допомозі викривала злочинців.

Побачимо, наскільки правдиві нові пророцтва Боріски.

Зверніть На Це Увагу!

До Редакції „Свободи“.

Шановний Редакторе!

Дозвольте мені віднести на шпальтах Вашого часопису до Ваших читачів з проханням, щоб вони кооперували з нами в поборюванні відрижнювань, які ширяться тут на тлі буйної приналежності, раси, чи релігії. Дискримінація іде в розріз з американськими і демократичними ідеями. В порівнянні з многими іншими країнами, одинока Америка була чиста від того, але сьогодні та язва шириться і творить поважну загрозу, особливо тепер, коли програма народної оборони потребує ширшої співпраці всіх громадян і мешканців; коли Злучені Держави мусять дати доказ, що властиво демократія означає, коли ходить про свободу та рівність.

У приватній індустрії, згідно з приписами існуючих законів, уряд виключає чужинців від праці тільки коло виробу літаків, їх частин та інших робіт, виконуваних згідно з „тайними, довірчними, або обмеженими планами“. Не зважаючи на ту доволі ограничену правну заборону, многим кваліфікованим чужинцям відмовлено заняття. Відрижнювання примінено теж до многих натуралізованих і тут роджених громадян, а особливо людей німецького та італійського походження, а також жидів і муринів. Тому, тому, що многі американці мають німецькі чи італійські назвиска, то їм відмовляють праці в оборонній чи інших індустріях, хоч вони і їх батьки тут роджені та є вповні кваліфіковані і лояльні як перший ліпший американець.

Для успішного поборювання дискримінації, треба її атакувати не тільки загальною, але також в кожному випадку поодиноким. Тому прошу Ваших читачів прислати до Загальної Ради Американської Єдності інформації про випадки відрижнювання, про які їм відомо. Щоби можна позвати відповідні кроки, то необхідно треба знати про рід відрижнювання, імя, прізвище особи, котра за це відповідала, а також про підприємця чи інші особи, які в цьому замішані.

Дискримінація дотичить не тільки людей, до яких її пристосовується, але обходить кожного з нас. В нашій суспільстві так водиться, що кожну людину вважається рівним спільником, не зважаючи на різницю роду, раси чи походження. Ось того мусимо вимагати для себе самих і своїх нащадків.

Надіюсь, що Ваші читачі будуть кооперувати з нами, надсилаючи як можности якнайточніші інформації в даних справах. Листи можна писати по англійськи або своєю рідною мовою і висилати їх на таку адресу: COMMON COUNCIL ON DISCRIMINATION, 222 FOURTH AVENUE, NEW YORK CITY.

READ LEWIS, Executive Director, Common Council for American Unity.

ЗАВВАГА: Цей лист походить від п. Ріда Луїса, члена ексекютиви Загальної Ради Єдності, що є тою організацією, що продовжує працю попередньої організації „ФЛІС“ (FOREIGN LANGUAGE INFORMATION SERVICE).

ЕВАКУАЦІЯ МОСКВИ.

МОСКВА. — Переводиться в Москві добровільна евакуація дітей. Асоційтед Прес подає, що нема примусу евакуації. З Лондону прибули знавці боротьби з летунськими налетами і пожарами.

СКОРИЙ ЛІК?—Хесус Пуейо, з Буенос Айреса, в Аргентині, каже що по 12 роках розслідів він потрапив найти щеплення проти сухіт. Він хоче, щоб уряд прийняв цей спосіб щеплення, але уряд поступає обережно, бо ще не знає, чи справа дозана. На світліні демонстрація за ухвалення закону про прийняття щеплення урядом. Кажуть, що в Аргентині є коло 300,000 людей, що їм грозить смерть від сухіт.

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

подає Степан Куропась.

Евхаристичний Конгрес в Шікаго, який я заповів описати точніше, мав офіційну назву „Національний Евхаристичний Конгрес Східного Обряду“. До участі в конгресі були запрошені всі віроісповідні католицькі групи. Значить, крім українців, русинів, ще й мадяри, румуни і хорвати, сирійці, асирійці, коптії і халдейці. Пересічний український громадянин може здивуватись, звідки нараз взялося тільки віроісповідних груп східного або візантійського обряду. Та чисельна вартість тих всіх груп дуже мала. Найбільша група це українсько-руська. Греко-католики мадяри і румуни це нащадки помадярених або зрумунованих українців чи русинів по лівому березі ріки Тиси на Підкарпатті, точніше з околиці Мармароцького Сигота. Населення цієї частини Мармарощини дуже мало, свідоме, а що сотками літ підлягало румунській і мадярській денационалізаційній політиці, заховало це лише свій обряд, а стратило національне обличчя. До нині є в Мармароцькому Сиготі велика церква і осідок греко-католицького єпископату, та на владичому престолі сидять румуни або мадяри, залежно від того, до якої держави належить й Мармароцький Сигот. Етнічно належить цей край до Карпатської України, географічно до сходу, бо відтятий рікою Тисою. З тих саме причин Чехословаччина віддала Мармароцький Сигот Румунії, очевидно, за деякі уступки зі сторони Румунії. Україна ніколи від Мармарощини не уступала й її не виріклася. Навіть в часі затяжної польсько-української війни Українська Держава вислала тамтуди, з початком 1919 року, курінь війська для обсаджень Мармароцького Сиготу. Курінь місто обсадив, але не міг вдержатися там з причини румунсько-мадярського збройного опору. Мармароцька виправа закінчилась невдачею, бо румуни роззброїли наше військо, яке відтак судили як бандитів. Щойно на грізне домагання української держави, полонених українців звільнено. Учасники мармароцької виправи знаходяться навіть в Америці, між іншими організатор У. Н. Союзу п. Д. Білєцький.

Щодо хорватів греко-католиків, то це похорвачені бачванські русини, хорвати все були римо-католицького обряду. В Шікаго греко-католики хорвати мають одну парохію і належать до дієцезії єпископа Такача. Щодо халдейців, сирійців і асирійців, це лише незначні групи, які не мають сили і великого значіння. Вище наведені племена нале-

жать до арабсько-турецького світу і віроісповідують переважно іслам. Католицька церква старалася повернути їх на католицизм, а їхнім місionarям удалося зробити в деяких околицях значний поступ. Навіть в Етіопії мала католицька церква успіх, бо етіопський цар Гейлі Селасі є коптійського обряду, що є споріднений з нашим обрядом. На конгресі в Шікаго цей обряд був заступлений достойником, що своїм виглядом зовсім нагадував етіопського царя або апостолів. Через увесь час підчас Служби Божої цей угодник божий ще з достойником асирійського походження стояли непорушно біля престолу і будили цікавість присутніх.

Увесь тигар праці, фінансових труднощів, організаційного переведення і т. п. несли українці. Участь в конгресі на 99% українська. Навіть русинів не було більше сотні. Була маленька делегація румунів і хорватів, що взяла участь в поході.

Підготовкою конгресу і технічним його переведенням зайнялися отці Василіани з поміччю єпископа Богачевського.

Конгрес відбувався в церкві св. о. Ніколая (належить тепер до чину о. о. Василіан) і в убикаціях біля церкви, а саме в церковній салі, площі і садку.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МОНЕСЕН, ПА. — Північні збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, відбуваються в неділю, 13. липня, в годині 2. по обіді, в У. Н. Домі на 2. вулиці, 213 Скумекер Еленю. Проститься всіх членів прийти, бо конгр. комісія задала справоздання за 6 місяців, а довгочасні членів проститься дуже, щоби виверили свої догми. — За уряд: Михайло Коваль, пресд.; Павло Янковський, кас.; Микола Куш, секретар.

ІСЛЯНДІЯ

(Докінчення з 2-гої сторони)

Подібно як Данія, з котрою вона була злучена через багато літ, Ісландія посідає прогресивні соціальні інституції. Вона має Закон Обезпечення Здоров'я від 1911 року. У 1925 р. його поширено на Закон Суспільного Обезпечення, яким то законом є передбачення стареча пенсія і забезпечення від непридатності до праці і випадків. Почавши від 1918. р., коли Ісландія стала економічно незалежною, наступила поправа в фінансах острова. Тоді переведено багато уліпшень у краю. Побудовано дороги, гостинні, мости і комунікаційну систему, а також школи та інші публічні інституції. Розвинуто фар-

мерство, риболовство та промислові і торговельні підприємства. Розширено закони, що відносилися до публічного здоров'я і добробуту. Шкільна система є цілком демократична. Уряд уділяє певне число стипендій для тих, що мають набути заграницею вищу освіту. Столицею краю є Рейк'явік, що має бути найчистішим містом на світі, бо має модерну контролю над будинком. Недавно заведено там систему центрального опгрівання при допомозі рур, що проводять до будинків тепло від природних гарячих джерел.

Населення острова виносить 120 тисяч. Ісландія не має ні армії, ні флотії, ані навіть великого відділу поліції. Ісландці вдоволені вірою в те, що інші краї будуть шанувати їхню неувражність.

ЛАНКЕСТЕР, Н. П. — Північний мітинг Бр. св. Василія Вел., від 87. відбудеться в неділю, 13. липня, в годині 1. попол., в галі парохіальній при Ellison Rd. Проститься членів прийти і виплатити свої догми, бо тепер робіте, то можете сповнитися. — Константин Купер, пресд.; Іван Окаль, кас.; Микола Трояновський, секр.

ПРАВО ДО ВИСЛУХАННЯ В НЕСВОТІ СПРАВИ

Апелі до ньюйорської громади, а може іще до деякого.

З кінем 1938 року скоїлася в Українській Народній Домі в Нью Йорку подія, що потрясла нервами цієї української громади в Америці. Вважаючи, що нема лиха, яке не можна направити, ані болю, якого не можна переболіти, створили ми оба, тобто грім. Василь Лазута і я, бізнесову сплку і взяли під нашу щокониту управу і ньюйорський Народний Дім. Ми були переконані, що несега громада потребує якогось свого осередка. На всі ладі капаніли ми з тим думом аж до 1941 року і мали вигляд, що дим можна врятувати.

З початком 1941 року створився в Нью Йорку Комітет будови нового величавого Народного Дому і з того часу пішло в старім Народнім Домі, тобто Карпаті Голл при 6-тій вулиці, як „з Петрового Дня“. Наче на даний знах решта українських товариств почала улажувати свої підприємства в чужих домах та галях, а за товариствами пішли й поодинокі громадяни. Дім майже щоконито опустів, ще жали поодинокі півдальні під новий дім.

Панове Громадо: Як довголітній народний робітник і громадянин, прохаю Вас, вислухайте мене: В мене не стало вже ні критичної сили, ні матеріальної, ні моральної, більше утримувати Дім Карпатів. Без огляду на невеличкі зусилля, гроші і працю, що їх я вложив і інші в цей дім, сьогодні приходиться мені прилюдно заявити, що більше цього дому утримувати не буду, і він закінчиться з доскоком в найближчій будучині. Станеться так, що товариства, які мають приміщення в Домі Карпатів, не будуть мотіти врятувати навіть своїх книжок і шаф. Пропаде вся минала праця цього українського покоління, а яка запалана повстане потім, хай за ню відповідить ті, що не почувалися до обов'язку підтримати зусилля моє і ще деякого поки ще був час.

Нью Йорк, дня 4. липня, 1941.

Д-р Семен Демидчук.

„БІЛІКРИ“ ПРОТИ РОСІЙ. — Німецька команда заповіняє, що її військо зайняла вже Вентспіло (1), посунувшись поза Двінск (2), на схід поза Бялосток (3), де взяли 100,000 бранців; поза Мінськ (4). Каже далі, що багато бранців узято за Луцьком (5) і Золочевом (6). Російські летуни зробили рейд на Букарешт (7).

Д-р ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ.

Короткий Огляд Української Музики

(3 серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східно-Європейських мов Колумбійського Університету з У. Н. Союзом).

(5)

Баяди.

В обшарі Пісень Побутових знаходимо дуже багато Баяд з сюжетами власними й запозиченими. Є тут сюжети східні й західні, опрацьовані в цілому українському стилі, літературно й мелодійно. Тут можна знайти і старо-грецьку історію про Едіппа, і шлюбу сина з матір'ю, і відгомін ридарської західної поезії, французьку легенду про „Синю Бороду“ в пісні про Королевицю, і італійську легенду „Житіє“ про св. Олексія — чоловіка Божого, опрацьовану близько до оригіналу. Все це свідчить про непереставні зв'язки України зі Сходом і Заходом в давній час.

Пісні релігійні й моралістичні.

Як в дохристиянську добу українська народна творчість складала цілий цикл пісень поганського культу, так і в християнській добі вона видала круг спеціальних пісень з християнським сюжетом, присвячених І. Христу, Б. Матері, своїм улюбленим Святим (Миколай, Варвара, Олексій, Георгій, Дмитрій, Михайло, і т. д.), або іконам, чи чудам, також оспівуючим євангельські події в апокрифічній окрасі, а навіть події з української історії, де народня уява вбачала надприродний фантастичний чинник (облога татарями Почаєва (1675.) й чудо Поч. Б. Матері). Немала кількість цих пісень присвячена також християнській моралі й дидактиці (про смерть, Страшний Суд, Сирітка, Правда й Кривда, Багач і Лазар і т. д.). В цих піснях відбився високоморальний образ українського характеру та його.

ської душі, в своєму власним уборі, хоч іноді оздобленому чужоземним орнаментом. Аналізуючи науку пісню можна спостерігти, що вона йшла логічним шляхом розвитку „від простого до складного, від малого до великого“. Тож коли примітивні, з мелодією на протязі півтону, чи одного тону, вводять нас в сутність нашої праісторії, в темну добу первісного життя, коли спів ледви відривався від слова, то далі шлях розвитку через „діхор, трихор, тетрахор, пентатоніку, гексахор“, давні грецькі „лади“, а потім „лади церковні“ приводить нас до сучасного мажору й мінору, та власної української гамми: мінора з підвищенням IV і VII ступнем. Бачимо, як пісня ускладнюється в структурі й поширюється формою та доходить до пишноти, якої вона досягла в XVI, XVII, і XVIII ст. — Відстрофічної форми ясно окресленої уже в першому вірші, де слово опановується ритмом, і до форми вільного речитативу Козацьких Дум, де ритм залежить від слова, а архітектурний склад цілого очерчується мелодійними фігурами (каденціями); — від гостро окреслених танкових ритмів до ритму мішаного.

— 0 —

Наукова аналіза української пісні заставляє вважати її паростю загально-європейської музики й протягає її генезис до джерел індо-європейських. Історична доля відокремилася нашу пісню від загально-європейського мистецтва і вона йшла власним шляхом, зазнаючи багато впливів античних, західних і східних, згідно з тими стилями з чужими культурами, які посилали дола України на її історичний шлях. Але всі ті впливи творчий геній нашого народу перетопив в своє горіло на своє власне, — і в нашій пісні перед нашими очима встає слов'янська суть української музики.

— 0 —

Весь кольосальний скарб української пісні можна засадничо поділити на пісні гомофонні (одноголосні) і поліфонічні (хорові). По більшості пісні індивідуального змісту є з природи гомофонні і устроєм мелодії і ритмом і способом виконання, який живе непорушно в співучій традиції народу. Такі є пісні родинні (особливо жіночі), пісні Ліричні, Козацькі Думи, пісні бандуристів. Побіч таких пісень є пісні поліфонічного устрою, де мелодія в самому зародженні утворюється кооперацією не менше як двох голосів.

Крім того треба зазначити, що чим давніша пісня, тим вона так би мовити, „більш гомофонна“, хоч з призначення є хорова й по традиції ви-

ЧЕРЕЗ ОКЕАН ЛІТАКОМ. Ці діти американського дипломата в Римі приїхали онді до Злучених Держав літаком.

конується унісоно, як напр. старопоганські культові („Обрядові“). Народня пам'ять через тисячі років пронесла до наших часів цей унісонний спосіб виконання і не зражає його й досі поруч з багатоглосієм інших пісень.

На практиці пісні поділяються також на дівочі, парубочі, жіночі, старечі. І як не можна почути, щоб то коли співав колядку одноголосно, також як і веснянку, так і не можна почути, щоб хором було співано пісні індивідуального характеру — родинні, жіночі, або ліричні, чи думи. Як не співають парубки пісень дівочих, так дівчата парубочих, або молоді старечих. Як мужчина не співає (хіба на жарт) жіночої пісні, так і жінка козацької думи, чи військової пісні. До того ж пісні це поділяються сезонно (крім Обрядових) на пісні Літні, Весняні, Зимові, Осінні, і ніхто не заспіває літньої пісні в навітряки, ніхто не будить дівчата водить Веснянки на Різдво, а ходить з Щедрівкою в літі.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Я. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, відбудуться в четвер, 10. липня, в Народній Домі, 831 Джозеф Еве, в годині 8 вечір. Проситися усіх членів прибути на означений час. Контроль комісії заставити справоздання за минулих шість місяців. — П. Ковтун, гол.; М. Луцишин, кас.; В. Іванчик, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Я. — Піврічні збори Українського Братства св. Андрія Первозванного, відбудуться 11. липня, в годині 8 вечір, в 301. вулиці, Проситися усіх членів прибути на означений час, бо дуже важко прийти і вирішити свої клопотання. Будуться приймати інших членів до Братства і до У. Н. Союзу. — Н. Зитик, рек. секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, відбудуться в п'ятницю, 11. липня, в годині 8 вечір, в 13530 Charest St. Проситися членів прибути на означений час, бо маємо важку справу до погодження. — Н. Говард, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Збори Тов. ім. Івана Франка, відбудуться в п'ятницю, 13. липня, в годині 12. Проситися членів прибути на означений час, бо збори тільки на одну годину в літню пору. — П. Андрійчук, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Запорожська Сім. відбудуться в п'ятницю, 11. липня, в 8. годині вечір, в селі У. Н. Дому, 214-216 Флетчон уа. На ці збори проситися всіх членів прибути на час, бо є важка справа до погодження. Буде справоздання урядників і контроль комісії за другий квартал. Притім проситися всіх членів, щоб поставилися привести хоч пару членів на піврічні збори. Батьки, котрих діти не є ще членами Союзу, щоб вписали свої діти до Союзу! Тепер маємо аж 5 клас і маємо з чого вибирати. Тож краще вписати наших дітей до нашої організації, ніж валисти по чужих. — За уряда: П. Стасюк, пред.; І. Плат, кас.; С. Могіла, секр.

ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ

7 ВЕЛИКИХ, 12-ЦАЛЕВИХ РЕКОРДІВ
ЗА \$5.00.

КОРИСТАЙТЕ З ОКАЗІЙ.

68940 Великодні. Страшна Пятниця і Суб. Печення Паски. — Гал. Трупа.
68941 Великодні. Воскресення Христове. Свячення Паски. — Галич. Трупа.
68942 Великодні Галіки (на дві сторони). — Співає Гал. Трупа.
70001 Христос Воскрес. Согласно Заслужено. — Співає М. Зауляк.
81501 Ангел Волише. Воскрес Ісус. Христос Воскрес. — Хор Фатюка.
70003 Очче наш. Вірую на Єдиного Бога. — Співає М. Зауляк.
70004 Укр. христини (на дві сторони). — Співає орх. Гуменика.
68943 Укр. празник (на дві сторони). — Співає орх. Гуменика.
70006 Парубки в корчмі (на дві сторони). — Співає орх. Гуменика.
70007 Український баль в Америці. — Жуковський і Красновська.
70008 Ужарок в Старім Краю (на 2 ст.). — Жуковський-Красновська.
70009 Українські весілля в Америці (2 сторони). — Співає орх. Гуменика.
70010 Заповіт. Ура у біл. Хто за нами. — Хор ім. Лисенка.
70012 Лемковські весілля (на дві сторони). — Лемковське Тріо і Орх.
70015 Вечерини на Україні. Частина 1-2. — Український Хор.
70016 Вечерини на Україні. Частина 3-4. — Український Хор.
70018 Весілля в Галичині (на 2 сторони). — Жуковський з гуртом.
77015 Вечерини Нішніського, ч. 1-2. — Симфонічна Орхестра.
77016 Вечерини Нішніського, ч. 3-4. — Симфонічна Орхестра.
59045 Ой де ти ми поведеш. Моя мила з чорн. очима. — Співає Хор.
59047 Пісня сирітка Мареса. Саліні лірик. — Сельська Трупа.
59066 Чне то поленько. Поточок, бистра річечка. — Хор-соліст.
59067 Галіка і Сон. — Співає Український Національний Хор.
59079 Неси ми копо. Лучка, зелена долина. — Мужеський хор.
59080 Пісня о Довбуші і Бондарівні. — Арт. Сельська Трупа.
68972 Пісня женьці. Пісня майнерів. — Галицька Трупа.
68973 Пісня косарів. Пісня рубачів. — Галицька Трупа.
68984 Ой на Івана, ой на Купали (на дві стор.). — Арт. Трупа.
68985 Зелений Святий (на дві сторони). — Артистична Трупа.
71000 Новий Рік (на дві сторони). — Арт. Сельська Трупа.
71002 Пішки Полоскозуби. Пісня Блоха. — Півнько Терлиця-Челядь.
72005 Весілля: Плет. вінка. Розпалітання кося. — Драм. Дружина.
72006 Благословення родичів. Даровання і коровай. — Др. Дружина.
72007 Весілля. Вічниця-Поженились. Празнична Дружина.
72013 Пасхальна гостиня і Весілля забави. — Драм. Дружина.
72014 Забирають молодю. Чоловік і жінка. — Драматична Дружина.
70017 О хто, хто, Ніколає любить (на 2 стор.). — Сп. М. Зауляк.
68890 Радно. Свята Радянська Вечера. — Спів. Галицька Трупа.
68891 Щедрий Вечір. Породан. — Представлено Галицькою Трупою.
70011 Радянський Вертеп (на 2 стор.). — Спів і орх. Гуменика.
70013 Слани в Вішніх. Весельська. Над Вільфедомом. — Хор Лисенка.
68780 Елізавета-полька. 3 Раю-валці. — Чеська орхестра.
66000 Ніч у Львові і Ніч у Варшаві. — Народня Орх.
68911 Сестра-полька. Чупай-валці. — Гармоніст.

Ті великі українські 12-цалеві рекорди продаються по \$1.25 одна, але ми на короткий час даємо вам нагоду набудити сім (7) рекордів тільки за п'ять (5) доларів. Менше від 7 не вистаємо. Спішіть з замовленням, бо запас невеликий. Вибірте сім рекордів, пришліть у листі їх номери і моніторер на 5 доларів, а рекорди будуть Вам зараз вислані. Другої такої okazji в Америці не буде.

СВОБОДА

81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛІЯ ПОХОРОН з цією прекрасною металеву труною, двома квітми, краваткою, балсамуванням, зм'якшеним ванним Похоронного Дому і т. д. \$295.00

Всі, кого треба, в виїзді одиниці й належностей за церквою відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуга шира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
N. E. W. A. R. C. N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Phone):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребати по ціні так низькій як \$150
Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 158 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

СТАВІЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

СЛАВНИЙ ГРАЧ. Джов. ДіМаджіо, найкращий грач „Ньюйорських Янків“, відкриває гру в Нью Йорку.

ТАРЗАН ч. 360. — Месник чекає.

FRANTIC TARZEELA COULD FIND NO TRACE OF TOMMY THAT DAY, OR THE NEXT, OR THE NEXT.....

Заклонтана Тарзеля не могла здобати Тома цього дня. Також не знайшла його чергового дня, ні наступного по ній...

THE BOY HAD CAST HIS LOT WITH THE APES, HOPING TO BECOME A SECOND TARZAN.

Хлопчина тимчасом надобре пристав до мавп, у тій надії, що він виросте на другого Тарзана і засвоїть собі всі його прикмети.

GINGERLY HE TRIED SHORT LEAPS IN THE LOW BRANCHES WHILE KUALA STOOD READY TO CATCH HIM IF HE FELL.

Великою відвагою він почав випроби по гілках, перескакував з одної галузі на другу в той час, коли Куала пильно його стерегла, щоб не впав на землю.

MEANWHILE USTOO WAITED PATIENTLY TO CLAIM HIS REVENGE ON THE TARMANGANI... ONE DAY HIS CHANCE CAME.

Тимчасом малий Ютто не забув про свою пімсту. Він терпеливо чекав нагоди. Одного разу та нагода прийшла.